

EXPUNERE DE MOTIVE

Prezenta propunere legislativă are ca obiect de reglementare modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare, în sensul asigurării unui cadru de audiere sigur pentru copil, persoană vătămată sau martor, fără a se aduce vreo atingere integrității psiho-emoționale a acestuia și pentru a evita o posibilă retraumatizare a sa.

Abuzurile de orice fel - fizic, psihologic, sexual - îndreptate împotriva copiilor reprezintă un fenomen global. Iar criza Covid-19, potrivit specialiștilor în domeniu, a dus în unele state la creșterea considerabilă a acestora. Cea mai mare pondere a cazurilor de abuzuri asupra copiilor au loc în comunitate, însă ele sunt prezente și în instituțiile școlare, dar și în cele de protecție socială.

Pentru România, datele puse la dispoziție Comisiei de anchetă a Senatului¹ de către Ministerul Afacerilor Interne relevă o realitate îngrijorătoare. „Ca urmare a consultării unităților teritoriale a rezultat faptul că, la nivelul D.G.P.M.B./I.P.J.-uri, în perioada 2020-01.04.2022, au fost înregistrate 185 de dosare penale care privesc abuzuri împotriva minorilor beneficiari ai serviciilor de tip rezidențial aflate în subordinea D.G.A.S.P.C.”² În anul 2020 au fost înregistrate 62 de dosare, în 2021 au fost înregistrate 102 dosare penale, iar în anul 2022, în primul trimestru, au fost înregistrate 21 astfel de dosare penale.

Prevenirea și combaterea fenomenului de abuzuri îndreptate împotriva copilului implică un mecanism complex. În cazul fiecărui copil, victimă a abuzului de orice fel, este nevoie de coordonare a acțiunilor actorilor din patru domenii cheie – protecția copilului, sănătate, justiție și educație. Cu atât mai mult în situația copiilor din instituțiile de ocrotire socială, lipsiți de sprijinul membrilor familiei biologice. Ei sunt deosebit de vulnerabili în fața

¹ Înființarea Comisiei de anchetă privind investigarea cazurilor de abuzuri sexuale sau a oricăror abuzuri fizice împotriva minorilor din serviciile de tip rezidențial aflate în subordinea direcțiilor generale de asistență socială și protecție a copilului (DGASPC) a fost aprobată prin Hotărârea Senatului nr. 26/2022 cu scopul de a identifica viciile sistemice care au contribuit la înfăptuirea abuzurilor sexuale sau a oricăror abuzuri fizice împotriva minorilor beneficiari ai serviciilor de tip rezidențial aflate în subordinea DGASPC.

² Aspecte privind activitățile desfășurate la nivelul Poliției Române pentru prevenirea și combaterea abuzurilor sexuale sau a oricăror abuzuri fizice împotriva minorilor beneficiari ai serviciilor de tip rezidențial aflate în subordinea D.G.A.S.P.C. – Ministerul Afacerilor Interne

actelor potențiale de abuz, neglijare, exploatare din partea unor adulți, a personalului angajat în instituția respectivă sau a altor copii³.

Pentru situațiile în care astfel de fapte ajung în atenția organelor penale, legislația în vigoare recunoaște importanța asigurării unor condiții speciale pentru audierea copilului victimă sau martor.

Astfel, Secțiunea a 3-a **Audierea persoanei vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente**, articolul 111, alin.(8) prevede: *„Dacă persoana vătămată este minor, înregistrarea audierii acesteia prin mijloace tehnice audio sau audiovideo este obligatorie în toate cazurile. Atunci când înregistrarea nu este posibilă, acest lucru se consemnează în declarația persoanei vătămate, cu indicarea concretă a motivului pentru care înregistrarea nu a fost posibilă.”*

De asemenea, conform dispozițiilor art. 124 alin. (1) – (4) din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare, cu denumirea marginală - *Cazurile speciale de audiere a martorului*, audierea martorului minor în vârstă de până la 14 ani are loc în prezența unuia dintre părinți, a tutorelui sau a persoanei ori a reprezentantului instituției căreia îi este încredințat minorul spre creștere și educare. Dacă persoanele menționate anterior nu pot fi prezente sau au calitatea de suspect, inculpat, persoană vătămată, parte civilă, parte responsabilă civilmente ori martor în cauză ori există suspiciunea rezonabilă că pot influența declarația minorului, audierea acestuia are loc în prezența unui reprezentant al autorității tutelare sau a unei rude cu capacitate deplină de exercițiu, stabilite de organul judiciar. Dacă se consideră necesar, la cerere sau din oficiu, organul de urmărire penală sau instanța dispune ca la audierea martorului minor să asiste un psiholog. Audierea martorului minor trebuie să evite producerea oricărui efect negativ asupra stării psihice a acestuia.

Cu toate acestea, există un risc major ca, în anumite cazuri de ascultare a copilului martor sau chiar victimă din instituțiile de protecție socială, magistratul să întâmpine dificultăți cauzate de teama copilului, căruia îi este frică de faptul că declarațiile sale adevărate vor atrage răzbunarea persoanelor interesate⁴.

Astfel, este indicat ca acești copii să fie audiați numai după luarea unei măsuri speciale de protejare a copilului victimă sau martor prin înlocuirea reprezentantului instituției

³ *Proiectul SASCA: Raport pentru România, Atitudinea specialiștilor față de violența împotriva copiilor aflați în îngrijire instituțională. Analiza rezultatelor chestionarului on-line, completat de specialiștii din sistemul de protecție a copilului*, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj Napoca (2017)

⁴ *Tudorel B. Butoi, Ioana T. Butoi, Psihologia interogatoriului judiciar. Invaziune mentală, manipulare coercitivă, intervenție psihanalitică, direcții comportamentale duplicitare (simulate)*, editura Enmar, București, 2002, p.116.

cu un psiholog, care va oferi consiliere de specialitate minorului pe toată durata procedurilor judiciare.

Toți copii trebuie protejați de lege. Este dreptul lor. Și este cu atât mai adevărat când vine vorba de copilul în postură de martor sau chiar victimă a infracțiunilor, în special a celor săvârșite cu violență, ori a infracțiunilor privitoare la viața sexuală. În astfel de cazuri, riscul de a provoca minorului o traumă și mai puternică în timpul audierilor crește exponențial. Și doar după perioade îndelungate de terapie, traumele de acest tip pot fi depășite. De aceea, este necesar ca legea să asigure prevederile necesare astfel încât audierea copilului victimă sau martor a unor infracțiuni să nu reprezinte o retraumatizare a copilului.

Modificarea propusă prin această inițiativă legislativă reprezintă o măsură specială de protejare a minorului victimă sau martor. Înlocuirea reprezentantului instituției cu un psiholog ajută ca acesta să nu mai poată fi supus vreunei influențe din partea persoanelor în anturajul cărora se afla anterior.

Precizăm că intervențiile legislative propuse prin prezenta propunere legislativă au rezultat în urma dezbaterilor din *Comisia de anchetă a Senatului*.

Având în vedere cele prezentate mai sus, propunem adoptarea prezentei inițiative legislative.

În numele inițiatorilor,

Alina-Ștefania GORGHIU – senator PNL

Inițiatori,

Nr. crt.	Numele și prenumele	Grupul parlamentar	Semnătura
1.	COSAICI - MARIAN POTERAȘ	USR	
2.	GORGHIU AURORA	PNL	
3.	Sbârnea Liliana	PSD	
4.	ANISIE MONICA CRISTINA	PNL	
5.	Munteanu Luciana Diana	PNL	
6.	Leștîo' Attila	UDMR	
7.	POANCA ROMICA	AUR	
8.	AURORA DRAGU	USR	
9.	SPĂTARU ELENA SIMONA	USR	
10.	TOANCIU HADIAN - GHE.	PSD	
11.	FUGARU MOCROT Laura Mihaela	PSD	
12.	Georgescu Laura	PSD	
13.	Niculescu Căpânaș Cristina	PNL	
14.	GHEORGHE ADRIAN CRISTINA	AUR	
15.			